

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)

16 februarie st. v.

28 februarie st. n.

Ese în fiecare duminică.

Redacțiunea :

Strada principală 375 a.

Nr. 7.

ANUL XXVIII.

1892.

Prețul pe un an 10 fl.

Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.

Pe $\frac{1}{4}$ de an 2 fl. 70 cr.

Pentru România pe an 25 lei.

Intâiul păcat.

In aleia tămuită
A ta dragoste mi-ai spus;
Te-alungam . . . dar ce mâhnită
Am fost eu când tu te-ai dus!

Ați prin locurile-acele
Cu aceleași gânduri trec;
M'au văzut și flori și stele
Cum suspinele-mi inec! . . .

Cât de dulci erau : cuvinte,
Glas ș-a tale mângăeri;
Le-am săpate toate 'n minte,
Par că mi le-ai fi spus ieri.

Nu am dat nimic la vreme,
Vai! nimica n'am uitat;
Nu se uită, nu te teme,
Focu 'ntâiului păcat!

SMARA.

Monastirea Némțul.

Tătarii și Turcii. — Minunea dela 1821. — Boerul Baloș.

(Incheiere.)

III.

Gon Sturdza Vodă, venind în tronul Moldovei, află visteria gollă, iar poporul în sapă de lemn. Pentru a întinpină trebuințele statului, boerii îl îndemnă să secularizeze averea monastirei Némțul. Vodă se înduplecă și trimite la 1823, pentru acest scop, pe boerul Baloș.

Acesta vine la monastire cu saltanatul convenit unui favorit al Domniei. Soborul îl întinpină cu crucea și evanghelia, cu cânturi și clopote. Baloș trage la arhondărie unde, după ce ospetăză bine, se repausă.

Apoi se duce la stareț și îi spune scopul venirii sale, cerând să-i predea toate documentele averilor și odórele.

Starețul rămâne pe gânduri. În cele din urmă îi spune că va pregăti toate până a doua zi dimineță.

Boerul Baloș începuse să se plimbe prin frumoasele împregiurimi, cu ciubucul în gură și urmat de câțiva arnăuți cu hangere și pistole în brâu.

Într'ăcestea starețul adună din nou soborul și îi spune noua nefericire ce lovește sântul locaș. Călugării rămân incremeniți. Ce să facă? Să se supună Domniei? Cu neputință. Monastirea nu putea să aștepte scăparea decât numai dela Dumnezeu.

Totă noaptea călugării făcură privighere.

A doua zi dimineță, când tocă de liturghie, Baloș se coborî la biserică. Starețul și archimandriții îl întinpinară dela ușă, cântându-i: «Bine cuvântat este cel ce vine în numele Domnului.»

Boerul ședea în strană lângă stareț. Liturghia urmă în liniște. Inimile călugărilor erau strânse de durere.

Când sfânta oficiare se incheiă și Balos se duse de se miru, starețul făcu un semn. Îndată un călugăr cu pîrul ca zăpada aduse un coș cu chei. Erau cheile dela archiva, biblioteca și beciurile monastirei. Cu acele chei Domnia era stăpână pe toate averile monastirei Némțul.

Starețul luă coșul din mâna bătrânului călugăr și pășind solemn îl depuse înaintea santei icone a Feciorei făcătoare de minuni; apoi, întorcându-se către Baloș care se aședase iar în jef, îi dișe cu o voce resunătoare:

«Mărite boer, când obștia locașului acesta m'a ales stareț, am jurat 'naintea acestei santei icone să apăr legea și averea acestui cuib de adăpost și rugăciune. Acă am jurat, de acă am rădicat cheile, tot acă le depun. Eu nu ți le pot da. Vino însuți de le ia.»

Baloș, încrunțat, își neteđiă barba. Apoi, zîmbind cu amărăciune, făcu un semn arnăuților cari se apropiară, și el răzemându-se de umerii lor, 'naintă cu truffe.

Când ajunse 'naintea iconei, se oprî și, ridicând ochii, se dișe, că vedu ochii santei Feciore schinteind de mânie și doue șiróe de lacrimi curgînd pe obraji ei.

Starețul, călugării, arnăuții și toți ceialaltî priviau incremeniți. Boerul își făcu cruce, sărută icóna și se inclină, întinđînd mâna să rădice coșul cu cheile. De-odată vedul i se întunecă, auđul îi vîjii, și invîrtindu-se cădu pe lespeđi, răcnind și spumînd.

Archimandriții și arnăuții îl ridicară pe brațe și-l duseră afară. Boerul Baloș de atunci nu mai află sântate în sufletul, mintea și corpul lui. El se sbuciumă când în nebuníe, când în spasmuri. Dus în Iași, toți doctorii se siliră să-l vindece, dar indeșert. Suferințele lui

din ȕi in ȕi erau mai cumplite. In cele din urmă ajunsesese ca o umbră de om, gata să coboră in mormânt.

Nenorocirea care isbise pe Baloș, aruncă spaimă in sufletul lui Vodă și al boerilor, așa că toți se lăpădară de ideea d'a răpi averile unui locaș apărat de puterea dumnezească.

Când se credea aprópe de mórte, Baloș, intr'un moment de luciditate, cerú să fie dus la monăstirea Némțului. Dorința lui fu implinită indată.

Cum ajunse, o nouă minune se făcú cu densusul. El, care de șapte săptămâni nu mai putea să stea in picioare, acum putú să se scóle, să umble și să se ducă in biserică, unde cădu inaintea santei icóne făcătóre de minuni, rugându-se cu lacrimi de iertare.

Di ȕi in ȕi boerul Baloș se întremă, sângele îi veniá in față, mintea i se limpediá, sufletul i se liniștiá, așa că in șapte ȕile erá ca cum n'ar fi pătimit nimic.

Insánetoșindu-se bine, Baloș nu mai voi să se întórcă in lume. El se călugări și remase acolo până la mórte, dăruind monăstirei tótă averea lui.

Véra trecută visitând catacomba, care este sub biserică sântului Ioan, am vedú și sicriul in care sânt conservate ósele lui Baloș, ale acestui om asupra căruia conșciința a avut atáta putere!

IV.

Tot in acéstă catacombă am căutat, fără să aflu, căpáțina unei femei care a lăsat amintiri adânci in generația dela 1821.

Odată cu mișcarea eteriștilor apărú in Iași, ca o stea strălucitóre de frumusețe, grații și junețe, o femeie care încânta pe toți cu farmecul ei.

Gine erá ea? Nu putem ști.

Lumea inse o numiá: Gréca cea frumoasă.

Departé d'a fi o virtute, ea căută să ațite patima in sufletul tuturor. Ochii ei negri și arȕetori, zîmbetul ei suav și îmbătător, umbletu-i languros, făcea să se topescă tineri și bėtrâni. Voluptatea bătea din aripi, ori unde apărea acea tineră misterioasă.

Mulți au iubit-o, dar și ea mult a iubit.

Constantin Negruzzi, intr'una din scrisorile lui, ne spune că a cunoscut-o in capitala Basarabiei, in timpul turburărilor dela 1821.

Iacă ce ne spune el in acéstă privință:

«Erá curios a vedé cineva atunci capitala Basarabiei, atât de tăcută și deșértă, cât se făcuse de vie și sgomotósă. Plină de ómeni cari trăiau de aȕi pe mâne, cari nu șcieau de se vor mai întórcé la vetrele lor, acești ómeni, mulțumiți că și-au scăpat ȕilele, se deprinseseră cu ideea că n'au să mai găsescă in urmă decât cenușă, și ne-avénd ce face alta, hotărîră a amorți suferința prin vesela petrecere. Acésta cel puțin îi făcea să ute nenorocirea. De aceea nu vedeai decât plimbări, musici, mese, intrigi amoróse...

«In tótă acéstă societate de emigrați și de localnici, doue persóne numai îmi făcură o intipărire neștersă. Acestea erau: un tiner de statură mijlocie, și o jună inaltă, invělită intr'un șal negru, pe cari îi întělniam in tóte ȕilele la grădină. Aflai că junele cu fes erá poetul A. Pușchin, acest Byron al Rusiei, care avú un șferșit atât ce tragic*, iar tinera cu șalul, pe care toți o numiau «Gréca cea frumoasă», o curtesană emigrată dela Iași, numită Calipso.

«Galipso umblá tot singură. Numai Pușchin o inșoțiá când se întělniau in grădină.

* El fu omorît in duel de cumnatul seu.

«Cum vorbiau ei (căci Calipso nu șciea decât grecește și românește, limbi pe care Pușchin nu le întělegea), nu știu. Se vede că cei doueȕeci și doi de ani ai poetului și cei optspreȕece ai curtesanei n'aveau trebuintă de mult întěles.

«Pușchin me iubiá, și gásiá plăcere a-mi indreptă greșelele cc făceam vorbind cu el franțuzește. Câte odată ședea și ne ascultá ore întregi pe mine și pe Calipso, vorbind grecește; apoi incepea să-mi reciteze niscai versuri d'ale lui, pe cari mi le traducea.

«Dar după o lună m'am dus in Chișineu și in primăvera anului 1823 m'am înturnat in Moldova, fără să mai vedé pe Pușchin și fără să mai aud de «Gréca cea frumoasă.» Câte odată inse, când cetiam poesile marelui poet rus, și mai ales «Șalul negru», aceste versuri ce sânt un poem întreg, făcute inadins pentru acea tineră, îmi aduceam aminte de acea femeie cu chip ângeresc și doriaam să șcfu ce se făcuse.

«Intr'o séră din novembre 1824 (erá viscol și plóie), la pórtă monăstirei Némțul, ajunse un june care cerea voie să intre. Hainele lui erau străbătute de plóie și el seméná a sdrobit de ostenélá. Portarul îl primí și îl găzdui până a doua ȕi, când, după cererea sa, îl conduse dinaintea starețului. El arátă că fiind un tiner străin și orfan, voește a se călugări. Starețul îl rénduì spre «ascultare» la un bėtrân sihastru ce locuíá afară din monăstire in munte, unde el petrecú trei ani in cea mai mare cucerie și umilință. Intr'o diminėtă, chemând sihastrul pe ucenicul din chilióra de alături și neavénd respuns, se duse pentru a vedé ce face, dar îl găsi dormind de somnul cel vecinic.

«Când erá să-l ingrópe, se găsi pe peptul lui o hârtie in care scriea acestea:

«— Greșit-am, Dómne! Pécătuit-am, Dómne și nu sânt vrednică a me uitá la cer; dar covêrșescă indurarea ta mulțimea făr'delegilor mele! Dómne, miluește și iértă pe pécătósa Calipso!

«Tigva grecei celei frumoșe am vedú-o in catacomba monăstirei.»

Véra trecută mult am căutat să dau peste acéstă tigvă, dar n'am isbutit. Se vede că s'a amestecat in mulțimea tigvelor. Doriaam mult să vedé capul acela pe care grațiile și amorul depusesé atátea coróne!

Ce durere o adusesé pe dénsa tocmai in monăstirea Némțului?

Remușcarea că trădase iubirea celui mai mare poet al Rusiei, trădare pe care acesta o pedepsise c'o lovitură de pumnal, decă trebuie să credem balada lui?

Séu se arátase nedémná de iubirea vre-unuia din tinerii cari muriseră vitejește sub zidurile monăstirei Secul?

Nu șcim.

V.

Biserica Sântului Ioan, unde este catacomba, ascunde o mare vechime. Ea este reclădită pe urmele acelei biserici pe care cruciații au ridicat-o ací in al 11-le secol. Doi ani s'a lucrat la astuparea vechilor catacombe, cari acum zac ascunse in sinul pământului!

După dărimarca cetățucei Némțului de cătră fanarioti, icónele, odórele și lucrurile din biserică acelei cetățui s'au împărțit. Am vedú in catacombă aruncată icóna lui Isus, doue sfeșnice de petró și o cățue. Unul din clopotele cetățucei sună și acum in monăstirea Némțului, chemând la mieȕul noptei pe părinți la rugăciuni.

In acéstă monăstire erá o veche și bogată bibliotecă. Cuprindea o mulțime de manuscrise din vechime

in limbile: siriacă, egiptenă, ebraică, greacă, latină, scandinavă și slavă. Erau opere scrise pe papir, altele pe pele, unele pe coji de copaci, iar unele pe table cerate. Unele grămeși de table erau legate in bănși de fer. Cine știe ce comori zăceau acolo pentru știință! Din nefericire, nu este mult de când un foc a nimicit toate aceste comori. Călugării, in graba lor, n'au putut scăpa decât cărțile bisericеști. Flacările au nimicit toate celelalte.

Ași această monăstire nu mai are decât zidurile cari arată încă vechia ei strălucire.

Numărul călugărilor scade din an in an. Bătrânii se duc și alții nu mai vin să le ia locul. Anul trecut erau vr'o doue sute cincideci. Cine știe câți or fi murit in cursul acestei ierni, care a fost atât de cumplită pentru bătrâni?

Bugetul monăstirei se ridică la vr'o 67 mii de lei, din care sumă se mai susțin și alte monăstiri seu sihăstrii ca SecuI, Procovul, Sihăstria, Sihla și altele.

Vechia tipografie, care a răspândit atâta lumină, nu mai există.

In cuprinsul acestei monăstiri este un ospiciu de nebuni, întreținut de epitropia sântului Spiridon din Iași.

Pentru a înlesni plimbarea prin mândrele și poeticele păduri de brași, cari îmbrățișează monăstirea, dl Andrieș, prefectul județului, a făcut o potecă, cu bănci și mese din distanță in distanță, șerpuint in lungime de vr'o trei chilometri.

Ce se va alege inse din această monăstire peste câțiva ani? Iacă o întrebare la care guvernul ar trebui să se gândească. Nu ar fi d'a declară pe călugări proprietari pe ogrăzile și locuințele lor, cu dreptul d'a le vinde? Cu mijlocul acesta, monăstirea Némțului ar deveni in câțiva ani un al doilea orașel Sinaia, mult mai frumos, mult mai bogat și mult mai vizitat de acei pentru care pădurile de brași sânt dătătoare de sănătate, adevărate fontăni de intinerire.

GR. II. GRANDEA.

Medicina populară.

Credințe, datini, doștorii și descântece populare.

XLI.

Versatul.

(Urmare.)

Apoi resuflând urmază:

Eu in sus v'am aruncat,
In patru v'am crepat,
V'am aruncat in mare,
Unde voinic nu călăreșce,
Fata mare nu 'mpleteșce,
Unde nu-i urmă de secure,
Nici cântec de cocoș,
Unde măt nu miaună,
Nici câne negru latră,
Nici lastari verde,
Numai apă rece,
Acolo mēsa-ți intinde,
Făclii îți aprinde
Acolo jōcă,
Acolo resjōcă,
Acolo speteșce,
Se ospeteșce,
Acolo rest-uneșce,

Și te gosteșce,
Căci N. nu ve pōte ținē,
Nu ve pōte purtă,
Nu ve pōte pesti,
Nici prefeți,
Nici așterne,
Nici deșterne,
Iar nici cu ve las să puiți,
Nici să cățelați,
Luăți-ve dar să trageți,
Rēstrageți,
Cum se trage calul de frēu,
După om la riu,
De pe (spune locul unde se află rana) lui N.
Bubă mică,
Bubă mare,
Dōmnă mare! etc.
Bube de 99 de feluri,
Cu 99 de năravuri,
Cărați-ve,
Spēlați-ve,
Retrageți-ve,
Vedeți, nodu-i nod,
Și cu il desnod.

Trage de capetele mătasei și se desnódă, aruncând-o in foc.

Cum mătasa arde 'n fvc,
Să perți bube de loc,
Pēră fricile,
Castigile,
Greșlile,
Amețelile,
Jungheturile,
Inceștăturile,
Arsurile,
Focurile,
Năociturile,
Năprăciturile de pe N.
Plecat-au N. pe drumurele,
Pe călicele,
Pocit,
Ciumit,
Bubit,
Pe s. Maica (điua) intēhni in cale,
Cu pōla plină de lecurile,
Sânta (điua) cum il vedea,
Mila o cuprindea,
Lēc lui N. dăruiă,
Și-l tāmăduiă.

După această aruncă in sus peste numerul stîng firul de mătasă și dice:

In sus v'am aruncat,
In patru v'am crepat,
Peste Alva de Alic(?)
Acolo locul ve fie,
Lângă nevēsta vēnăciōsă,
Cu cārpa roșioră,
La mese intinse,
La făclii aprinse,
Ce se speteșce,
Se ospeteșce,
Dar N. nu ospeteșce,
Nu speteșce,
Numai se tînjeșce
De bube ce-l chinușce.

Mutați dela N.
Tóte bubele,
Bríncele etc.
Ca și s. Marie cum l'a telnit,
Léc lui N. a dăruit,
Și l'a lăsat curat,
Străcurat,
Ca cerul fără nori,
Sclipit,
Lămurit,
Ca stéua din resăit.
Amin.

XLII.

Tusa séu »Tușitul.«

Fiind că acéstă bólă este in popor fórte lătită,
pentru aceea vrăjítórele s'au ingrigit ca și pentru acéstă
să-și aibă lécurile de tāmăduire.

Așá pruncilor micuți cari tușesc, li se dá următo-
rul léc: Le scóte, pe la rădęcina cepei, inima din ea
(mijlocul) și golătatea se umple cu miere din faguri (ori
Candis alb.) astupându-se iarăș cu rădęcina tăétă ca să
nu resufle. Se pune cépa in spuză ca să se fərbă.

Ręcindu-se cépa, se goleşce din ea mustul și se
dá din când in când pruncilor in o linguriță să-l bea.

Séu: Se pune pe o hărtie négră impunsă cu acul,
(de multe ori) séu de vită pe pept.

Tusa e de mai multe feluri și e calculată: in mă-
găreță, și tusă sécă, trónă și hectica.

Măgăreța (tusa măgărescă) se crede că nu se póte
vindecá de ea cel ce o are, până nu bea 6 sėptēmāni
lapte de măgăriță.

Șuiul (séu «năgulaja»), când omul respiră in greu
și tușeșce in sec. Pentru lecuirea acestei bóle recomandă
babele a mănca camfor, séu:

Se piséză bine doue părți de zahăr galbén (can-
dis) și o parte pucióasă (nu de cea pulverisată, nici de
cea de aprins, ci de cea rotundă), din care se fac fișe-
guri luându-se din când in când câte un praf.

Acestor bolnavi le mai đic și «cu sufleți.» Se
crede ca suflându-i cuiva un pui de vrabie (bribece) in
gură, capétă sufleți, din care causă românul consideră
vrabia de «necurată» și mamele opresc, sub aspre pe-
depse, de-a se jucá cu pui de vrabii.

Celor cu sufleți se descântă in următorul mod:

Bóla se capétă la pusul și intorsul lunei.

Se foloseșce 5 cune de fer, grâu, sare, tāmăe și
marmor. Copilul se duce in izlaz, unde nu a fost nici
va fi nici odată pământul arat. Acolo se pune pruncul
cu sufleți pe spate, cu mânilé și piciórele intinse inlă-
turi (restignit.) Se pune apoi la cap, la fiecare mână și
picior câte un cui.

Bagă apoi cuiul in pământ și đice:

Când vor veni aici ferarii,
Ferărie să facă,
Boi să potcovescă,
Atunci nici atunci,
Să nu mai capete N. sufleți.

Apoi incepënd dela cuniul pus la cap in pământ,
face spre stānga pruncului, impregiur, un cerc din grăul
adus și đice:

Când vor veni aici Sėrbii,
Din lume din țeri,
Și de peste mări,
Cu pluguri să are

Și grâu să sémene,
Atunci nici atunci,
Să mai capete N. sufleți.

Incepënd apoi dela cuiul pus la cap, spre stānga
pruncului, face un cerc, din care se đice:

Când vor veni aici sāraccii,
De pe văi și din câmpii,
Ogne să facă,
Sare să caute,
Sare să cāntărescă,
Și să restignescă,
Atunci nici atunci să mai capete N. sufleți.

Face apoi un cerc de tāmăe și đice:

Când vor veni aici voscinarii,
Voscina să 'ngrópe,
Tāmăe să caute,
In țeră să plece și să tırguescă,
Atunci și nici atunci etc.

In fine, face cerc din marmore și đice:

Marmorele, marmorescă,
Aici sufleții ugescă,
Să se incremălnescă (petrifice),
Căci N. nu-i póte ținē,
Nu-i póte purtá,
Nu-i póte rāni (hrāni),
Nu-i póte prefeti.
Eu Eva am tot umblat,
Aici locul v'am aflat,
Și aici v'am lăsat,
Iar pe N. in brațe l'am (il ia in brațe),
Sănētos maică-sa l'am dat (il dá).

Acest descāntec se face joia; iar pruncul, căruia
s'a descāntat, nu-i este iertat a se «priminē» de țole
joia, nici a mănca intors.

S. LIUBA și A. IANA.

Reynolds înțeleptul.

— Comedie in 2 acte, de Eugen Scribe și Monvel. —

(Urmare.)

Scena II.

Cei dinaintē, Elena, intrând prin fund.

Dl de Wurtzburg. A, scumpa mea Elenă, de
unde vfi?

Elena. Din grădină, unde m'am primblat o oră
intrégă...

Dl de Wurtzburg. Îmi pare că ochii tei sânt
roși.

Elena. Nu, moșule.

Dna de Wurtzburg. Ai plāns?

Elena. Puțin; dar fără nici un motiv.

Dna de Wurtzburg. Sėrman copil! un presimțimēt.
Ascultă-me, draga mea; la cel din urmă bal, la care
am fost impreună, ai vėđut tu un tiner ce nu ne mai
părăsiá?

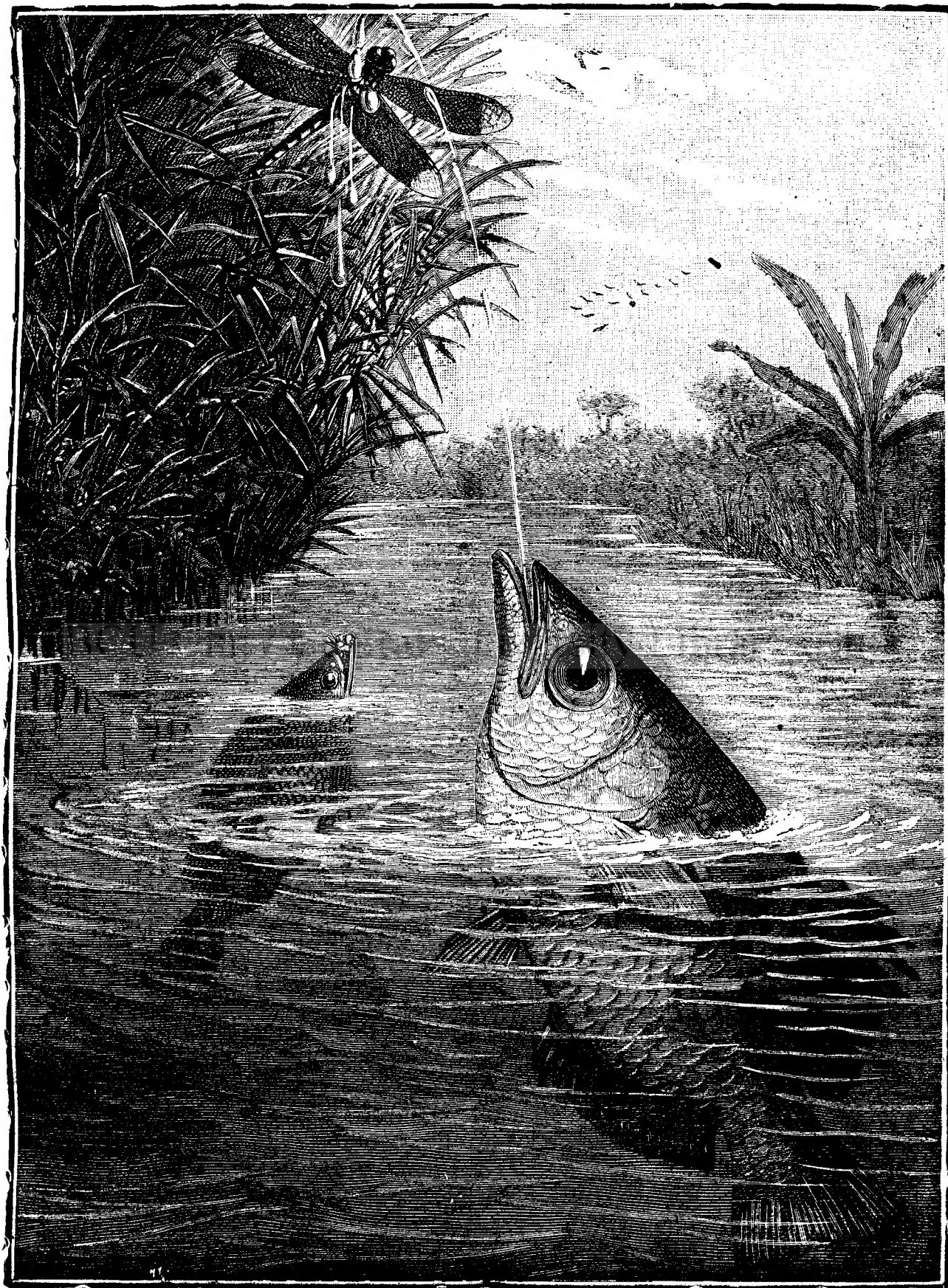
Elena. Care... mătușică?

Dl de Wurtzburg. Dar, erau o mulțime.

Dna de Wurtzburg. Un tiner ofițer de dragoni, dl
Frederic Stop.

Elena. A! da, mătușică.

Pești care prind insecte.

Dna de Wurtzburg. (Bărbatului ei.) Veđi. *(Elenei.)* Ați jucat împreună. Ce gândești despre el?

Elena. Nu știu, nu l'am privit.

Dl de Wurtzburg. (Femeii sale.) Auđi!...

Dna de Wurtzburg. Noi toate avem obiceiul de a dice astfel. *(Elenei.)* Dar trebuie, Eleno, să vorbim aici curat; de se va prezentă să-ți cêră mâna?

Elena. (Aparte.) Ah! Dómnne!

Dl de Wurtzburg. Și decă n'ar atêrná decát dela dta de a-l primí, ce ai face?

Elena. L'aș refușá.

Dna de Wurtzburg. (Cu ciudă.) Ce prostie!

Dl de Wurtzburg. (Cu bucurie.) Scumpă nepótă, asta face multă onóre gustului teu; și tu ai făcut fórté bine că ai vorbit curat și fără incungiur, pentru că noi nu vom voi nici odată să constrîngem aplicarea ta. Și decă in locul dlui Stop, un tinêr ofițer, care n'are decát mantaua și sabia sa, s'ar prezentă un om de merit, un om bogat și cu titluri... dl conte de Frankeinstein, pe esemplu, care ț-ar oferí mâna și averea sa... ce ai dice tu?

Elena. (Luând mâna cu dragoste.) Oh! bunul meu moș! aș refușá.

Dl de Wurtzburg. Dar ce ȃci tu?

Dna de Wurtzburg. Scumpă și dragă copiliță! Are dreptate; ar preferí de sigur mai bine pe dl Stop.

Elena. Nici de cum.

Dl de Wurtzburg. Ea preferă pe contele.

Elena. Nici de cum; nici pe unul, nici pe altul.

Dna de Wurtzburg. Dar atunci, ce voești tu?

Elena. Să remân cum sînt... Nu voi să me mărit.

Dna de Wurtzburg. Și pentru ce, me rog?

Elena. A! pentru că am cetit o carte... nu, un caiet, in care sînt descrise cu atâta adevêr toate relele unei căsătorii, incât, de atunci, nu voi să mai aud vorbindu-se.

Dl de Wurtzburg. A! dar asta e frumos de tot!

Elena. Ține, moșule, citeșce și dta singur. *(Îi dă caietul.)* Și vei vedé ênsuți inconvenientele căsătoriei.

Dl de Wurtzburg. (Luând cu ciudă, hârtia pe care o aruncă pe mész la stânga.) Ce copilării sînt acestel! Cređi, că prin asta me vei luminá pe mine?... și că eu n'aș ști de atâta vreme cum stau lucrurile in lume?

Elena. Atunci, va trebui să veđi că are dreptate. Și cel ce a scris acestea, are atâta talent și știință, incât am totă increderea in el. După cele ce am cetit, voi preferá mai bine să mor, decát să me mărit.

Dl de Wurtzburg. Dar cine a mai vêđut astfel de idei? de sigur că mătușă ta ți le-a dat! Dar fii pe pace, — eu am dat cuvêntul meu contelui de Frankeinstein; el va trebui să vie chiar astăzi, aici, la țeră, cu un amic care s'a însărcinat a face acéstă căsătorie. Voi ca mai întei să fie primit cu un aer grațios, fericit și bucuros. După aceea vom mai vedé.

Elena. Dar, moșule...

Dl de Wurtzburg. Și decă nu-ți va convení, decă voi fi silit să-mi retrag cuvântul meu, nu me voi mai amestecá in viitorul dtale, și te voi trimite indêrêť in oraș la mama dtale.

Elena. (Timid și făcênd reverență, plecând ochii.) Da, moșule.

Dna de Wurtzburg. Sêrmâne femeil noi sîntem totdeuna victima blândeței și supunerei nóstre. *(Incet Elenei, ducênd-o.)* Vino, copilul meu; curaj, resistă și eu te voi susținé. *(Ele es prin ușa din dreapta.)*

Scena III.

Dl de Wurtzburg, singur.

Ce-i dreptul! îmi trebuie pentru a guverná pe femeia și pe nepóta mea, mai mult neces decát are ênsuș dl de Meternich in conducerea consiliului. Când e vorba de vre-o părere, ce-i dreptul, femeia mea vorbeșce, vorbeșce... pe când noi consilierii, cu ministrul... ce deosebire!... noi nu opinăm decát dând din cap, și, inainteze el séu dee indêrêť, — de treiđeci de ani senatul nostru mut păstrêză liniștea cea mai perfectă.

Scena IV.

Dl de Wurtzburg, Schultz, Reynolds.

Dl de Wurtzburg. (Lui Schultz.) A! ce bine-mi pare c'ai venit așá de curênd!

Schultz. (Țêrind pe Reynolds de mână și gătindu-se a-l prezentá,) Domnule, noi ne-am grăbit, amicul meu și eu... *(Reynolds se desface de mâna lui Schultz, și merge in galerie.)*

Dl de Wurtzburg. Ei bine, unde se duce dl conte?

Schultz. Am onórea de a vi-l prezentá... *(Inturnându-se.)* Ei? E colo, in asta galerie! Contemplézá armurile antice, și gravurele cele vechi! *(Ese și revine, aducênd pe Reynolds de mână, ȃcêndu-i.)* Iată dl de Wurtzburg, consilier aulic, viitorul dtale moș, pentru care aveai atâta nerăbdare de a-l vedé.

Reynolds. (Vin, mergênd la Wurtzburg.) Ah domnule! sînt dator să ve fac complimentele mele; sînt estasiat, incântat...

Schultz. Minunat! nu l'am vêđut nici odată așá de infocat!

Dl de Wurtzburg. (Inclinându-se.) Dl conte, și eu sînt prea fericit de a face cunoșcința dvóstre, și puteți să fiți sigur, că eu și femeie mea...

Reynolds. E de doue sute de ani, cel puțin, nu-i așá?

Dl de Wurtzburg. De doue sute de ani, nevêsta mea?

Reynolds. Nu, gravura pe care am vêđut-o, colo, in primul salon.

Dl de Wurtzburg. Se pôte.

Reynolds. Sînt sigur; e una din cele întei ce a fost gravate pe lemn; cea mai veche inșc, care e de Laurent Caster séu de Mentel, datézá dela anul 1440.

Dl de Wurtzburg. Credeți?

Reynolds. Me mai intrebí! gravura dvóstre, care represintă lupta dela Lépante, făcută de Cristophe Chrieger, trebuie să fie din secolul al șeispređeccelea.

Dl de Wurtzburg. Da, dle conte.

Reynolds. Astfel, vêđ că domnul este un amator, și-l stimez cu atât mai mult.

Dl de Wurtzburg. De sigur, stima dvóstre îmi e fórté prețioșá; mai ales după proectele de alianță de cari mi-a vorbit amicul nostru, a amênduror, drul Schultz.

Schultz. Proect, pe care dl conte l'a primit cu ardóre, și nu așteptă decát momentul ca să póťá prezentá omagieile sale dómnei de Wurtzburg și drăgálașei dvóstre nepóte

Dl de Wurtzburg. Ele sînt ocupate cu niște mici ordine, și-mi pare fórté reu că fac pe dl să aștepte.

Reynolds. (Care in ăst timp a privit biblioteca.) Aveți aci o bibliotecă superbă.

(Va urmá.)

N. A. BOGDAN.

SALON.

Scrisore din Germania.

De mult n'a mai fost in Germania o febră, cum o putem observa acuma. Și această febră e pricinuită de noul proiect școlar al ministrului cultelor și instrucțiunii din Prusia.

In toate orașele se țin adunări, in fiecare zi apar o mulțime de broșuri, cari discută valoarea proiectului de lege. Și toți își sunt clari asupra faptului, că proiectul acesta devenind lege, Germania va suferi o pierdere mare: se va pierde conștiința profesorilor, nici unul nu va mai putea să exprime o opinie mai liberă, un cuvânt care n'ar corespunde consistoriului bisericesc, care va căpăta supraviețuirea școlilor.

Să ne înțelegem. Nimeni nu poate tăgădui, că religionea, că credința dumnezească e bunul cel mai mare pe pământ, și e deci natural, ca copilul in școală, pe lângă citirea, scrierea etc. să învețe și religionea. In ziua de astăzi, creșterea religioasă e absolut necesară, căci ea ne dă morala vieții. Vom căuta deci, ca profesorul de religie să fie un om moral, un om evlavios, un om care să fie convins despre ale ce povestește pruncilor ce i se încredințează.

Pe de altă parte șcim, că științele naturale sunt adversare dogmelor religioase. Naturalistul foarte bine crede in Dumnezeu, inse serviciul divin etc. nu corespund punctului seu de vedere. Să luăm noi pe un astfel de om, decă fizica e specialitatea sa, de profesor pentru copiii noștri? Natural că da! N'avem ce alege; nici unul dintre naturalisti, decă nu e șarlatan, nu poate explica potopul biblic de pildă după știința naturală de azi. Vom accepta deci și pe un profesor necredincios, cu condițiunea, ca in lecțiunile sale să se ferască cât se poate de mult de critică — ceea ce fac chiar mai toți.

Proiectul școlar prusian e inse de altă opinie. Toți profesorii stau sub tutela bisericăscă. Căci protejarea științelor pe de-o parte, prin universități și institute superioare, și cererea ca toți profesorii să fie credincioși, pe cealaltă parte sunt o contradicțiune cât se poate de tare.

Am mai înțelege un astfel de regim fără sens, decă școlile ar fi proprietatea bisericeii, decă biserica le-ar fi fondat, decă biserica le-ar îngriji. Dar preoțimea germană, in cap cu sinodul evanghelic, nici odată nu s'a interesat de luminarea poporului. Prin urmare n'are nici un drept a lua poporului de-odată libertatea cugetării, pentru care au luptat atâți bărbați mari ai Germaniei.

*

Decă guvernul in realitate ar vré să influențeze asupra moralității poporului german, atunci el ar pute să găsească alte metode și alte căi, unde nu va da de opozițiunea omienilor cu mintea sănătoasă. Ar pute înainte de toate să mai ție puțin in frâu literatura murdară ce se fabrică in anii din urmă in Berlin și in Munich. Dese-ori am vorbit in anii trecuți despre acest fel de literatură; dar ca ia acuma niște proporțiuni teribile. Și știți cine sunt autorii principali ai acestui fel de literatură? Niște băeți abia eșiți de pe băncile școlilor, flăcăi cari n'au altă de gândit decăt secsualitate și iar secsualitate, omeni desnervați, cari caută plăceri in lucruri bestiale și anormale — astfel de omieni imbogă-

tesc literatura și scrierile lor sunt ca și caracterul lor. Asta strică mai mult decăt un profesor liber-cugetător, cu toate că, la drept vorbind, cuvântul «liber-cugetător» e un nonsens; fiecare om are o credință; numai că ea se manifestează in diferite feluri.

Fără indoală, băetandrii naturalisti vor țipă și se vor vâetă, in momentul când li s'ar confiscă literatura lor murdară. Dar acesta nu va revoltă poporul, nu va supără națiunea. Și censura dramelor, care se represintă pe scenele teatrelor, care se mănuește cu energie in Germania, e foarte îndreptățită. N'avem nevoie de drame, unde nevestele noastre să roșescă și unde să nu fim in stare a ne duce cu coiii noștri, fie chiar adulți. O're in toate treburile să-i imităm pe francezi? Decă in Franca gustul publicului s'a stricat așa de mult — și vorbind de Franca, ne gândim numai la Paris — trebuie neapărat ca și la noi să fie așa? E vreme ca să ne dăm cont asupra acestor lucruri prea insemnate.

*

Cu siguranță inse se poate dice, că in centrele mari, idealismul, această moștenire frumoasă care o avem dela părinții noștri, incepe să dispară, ba in multe părți a dispărut cu totul. Tinerimea s'a educat intr'un mod cu totul aparte: a devenit supusă sensualității. Și de aceea, ca in literatură, nuditatea ocupă locul principal și in pictură și in sculptură. Esposițiunile de ast-an, atât la Berlin cât și la Munich, ne-au dat dovezi destul de tari. Au dispărut ideile mari, pentru care munciau generațiunile artiștilor in trecut; au dispărut idealurile, pe cari au căutat a le incorpora artiștii vremurilor trecute; ceea ce avem astăzi e simplă nuditate.

Nuditatea pe toate părțile; goliciunea in paradă, ori unde aruncăm ochii noștri. Se vede că și artiștii din ziua de astăzi nu mai sunt capabili de gânduri curate. Ei au devenit bohemi in adevăratul sens al cuvântului. Căci se poate ore mai multă lipsă de gust, decăt al artiștilor, cari au crezut a face un ceva genial, zugrăvind familia Mântuitorului umblând in zdrențe, la cerșetorie?

*

In România avem acuma iar alegerile cele noue. In realitate acesta nu intră in cadrul corespondenței mele, dar am amintit-o spre a comunica cetitorilor jurnalului nostru reua impresiune ce a făcut in Germania disparițiunea partidului junimist. Ori cine știe, că făcând parte din marele partid conservator, eră natural ca intr'o zi să intre iar in matca din care au eșit pentru un scurt timp. Dar unirea făcută a fost severșită cu o pierdere cât se poate de insemnată: junimiștii au renunțat la programul lor, care conținea multe reforme tot atât de insemnate cât au fost și necesare. Și acesta o regretă și amicii noștri in Germania.

MOISE.

Distichuri.

Ómenii sunt accidente in a Firci rânduclă,
Și de-asemena nimicuri ea nu ține socotclă.

*

Autori furați de alții, pentru ce v'ați plângc ore?
Nu știți că păduri din care nu se fură, n'au valóre?

*

Primeșce critica ori căru, dar fii sever când veți că-ți vine
O laudă, căci pe acesta n'o poți primí dela ori cine!

RADULESCU NIGER.

M o d a.

La ultimele baluri și recepțiuni din Paris s'a vădut purtându-se mai cu sémă toalete de catifea, de *satın pékiné*, stofe *brochées*.

Ele sânt impodobite cu elegante garnituri de mărgelge, de fluturi de oțel, care fac un frumos efect la lumină. *Coleretta* se pörtă pe tóte toaletele díse de «oraș». Se face de dantelă *plisée, mouseline* de mătase și este legată cu un nod gracios ale cărui panglice atérnă până mai jos de taliă. Tinerele fete pörtă mult stofe ușóre. *Créponul* este fórte la modă.

Asemenea culórea albă se pörtă cu deosebire, nu numai la baluri, dar și la prânduri.

Pentru femeile tinere verdele smarald e fórte la modă.

Multe toalete de bal sânt impodobite cu pene, in loc de blană. Evantaliul de pene se pörtă din ce in ce mai mult.

Pentru sesonul de primăveră, principalul ornament va fi *guipura*.

Ciorapii negri continuă a fi in vogă.

Cismulițele de satın negru séu de *chevreau mordoré*, sânt preferați celorlaltele și se pörtă ca și ciorapii negri cu tóte toaletele.

In coafură se anunță o schimbare complectă. Coafura bizantină va inlocuí *chignonul* grec.

Perii ondulați vor formă o *torsadă* in dosul capului; ondulațiuni fórte pronunțate, va fi ridicată *à la chinoise*, cu buchete pe mijlocul frunței séu pe tēmples.

B o n b ó n e.

- Ai dat cererea mea dlui primar?
- Da.
- Și ce ți-a spus?
- Să me duc la dracul.
- Ei atunci ce-ai făcut?
- Am venit la dta.

*

Un bețiv turbat nu mai are decât câteva momente de trăit. El cere un pahar de apă.

— In momentul in care, díce el, o să me infățizez inaintea lui Dumnezeu, vreu să me împac cu cel mai mare dușman al meu.

*

O definiție:

- Ce e filosofia?
- E arta ca să suferi liniștit injuriile... prietenilor.

*

▲ La cameră doi deputați se cėrtă reu:

— Fă bine, domnule, díce unul din ei. Ce deștept om ești! De când vii aci, n'ai deschis gura nici odată.

— Ba să me ierți, nene. De câte ori ai vorbit, nu m'am putut împiedcá de a căscá!...

Pești care prind insecte.

— La ilustrațiunea din nr. acesta. —

In marea familie a peșcilor găsim niște însușiri tocmai atât de surprindetóre ca și la animalele sugetóre séu la paseri. Este o specie de pești migrători, care in anumite anotimpuri se iau și se mută in alte

oceanuri, unde își aședă ouele in malurile de țirfă caldă. Sânt pești sburători care in cas de necesitate își intrebuintează aripóarele. Esistă și pești de aceia, care trãesc in fundul apelor și acolo își fac cuib pentru micuții lor. Ilustrațiunea din nr. acesta infățizează niște pești din clima caldă, care prind insectele, stropindu-le intėiu cu apă, ca apoi căđend jos să le pótă consumá.

LITERATURĂ și ARTE.

Șciri literare și artistice. Dl dr. V. Babeș a ținut prima sa conferență publică in sala institutului bacteriologic din București la 12/24 februarie. — *Bene-Merenti* clasa I s'a acordat dnei Maria P. Chițu, pentru traducerile din Dante și clasa II dlor Th. Stoienescu, Teofil Fráncu și I. Lerescu, pentru scrieri literare.

Academia română. Vineri la 7/19 februarie Academia Română a ținut ședință publică in noul seu local din Calea Victoriei. Dl Gr. G. Tocilescu a făcut o dare de sémă despre «Noue inscripțiuni descoperite in Dobrogea.» Unele diare anunță greșit, că sesiunea generală se va deschide la 1/13 martie, căci aceea se va face la 3/15 martie. Iar altele spun, că in locul membrului I. C. Brătianu se va alege altul; dar acest bărbat n'a fost membru ordinar, ci onorar, prin urmare in locul lui n'are să se alegă altul.

Conferența dlui Hașdėu. Duminecă séra, dl Hașdėu a inceput la Ateneul din București seria conferențelor din anul acesta. Dsa a asemėnat membrii societății românești de ađi, cu copiii care se supără, se cėrtă, se impacă, iubesc intr'un chip egoist pe cei cari le arată dragoste, dar cari nu au ajuns încă la iubirea fără interes, mărinișiosă a omului matur, séu cel puțin a adolescentului. Dsa a incheiat in aplausele unanime și sincere ale mulțimei nenumėrate, că rógă pe Dumnezeu să ne dea cât mai curėnd vârsta adolescenței.

Scrierile dlui I. Manliu. Dl profesor din București Ioan Manliu, originar din Ardeal, a pulicat până acuma următóarele scrieri ale sale: 1, «Etimologia pentru cursul primar.» 2, «Sintacsa pentru cursul primar.» 3, «Etimologia pentru cursul sencundar.» 4, «Sintacsa pentru cursul secundar.» 5, «Stil și compozițiuni» (carte de cetire și noțiuni de mitologia greco-romană) pentru cursul secundar. 6, «Stil și compozițiuni» (stilistica și carte de cetire pentru cursul secundar.) 7, «Poetica», lucrată atât pentru școlă, cât și pentru completarea studiilor literare pentru privați. 8, «Crestomatie română» cu modelele literare din prosă. 9, «Antologia» cu modelele literare in versuri. 10, «Retorica și stilistica» pentru clasele superióre.

TEATRU și MUSICĂ.

Șciri teatrale și musicale. Dl Grigorie Gabrielescu, fostul tenorist al Teatrului Național din București, cãntă cu mare succes la opera din Rio-de-Janiro, capitala Brasilei. — *Dșóra Aurelia Chițu* din Craiova este fórte aplaudată la Roma in teatrul național, in opera «Napoli in carneval.»

Reprezentăție teatrală română in Oraștie. Di-letanții románi din Oraștie vor da duminecă la 16/28 februarie o reprezentăție teatrală in sala otelului «La Leul.» Se vor jucá piesele: «Surugiul» comedie de V. Alecsandri și «Cărlanii» vodvil intr'un act de C. Ne-

sistoriul din Caransebeș protopresbiter al Oraviței. — *Di dr. Traian Badescu*, secretar consistorial interinal în Caransebeș, a fost ales definitiv în acelaș post. — *Di V. Gr. Borgovan* a fost numit definitiv profesor de pedagogie la școala normală de institutiv din București.

Esc. Sa episcopul Michael Pavel a făcut un nou act filantropic, o fundație de 16,000 fl. în institutul Francisc Iosif, pentru creșterea unui tiner gr. c. român. Felicităm din totă inima pe vrednicul arhiepiscop, care știe atât de frumos să-și împlinescă misiunea sublimă! Joi înainte de mieznoapte Maj. Sa monarcul a primit pe Esc. Sa în audiență în castelul din Buda, de sigur din incidentul creării acestei fundații.

Ajutorarea studenților români basarabeni. De câțva timp Românii din Basarabia simțeau nevoia înființării unei societăți pentru a veni în ajutorul acelor tineri care vin a face studiile în România. Dilele acestea societatea s'a constituit definitiv sub președința dlui Hașdău. Estragem din statutele societății articolele privitoare la scopul ce-l urmăresc fondatorii ei. Art. 3, scopul societății este: a, de a crea o casă de ajutor în folosul elevilor și studenților români din Basarabia care studiază în România și sînt lipsiți de mijlocele necesare pentru a primi o educație română, b, de a îngriji de interesele românilor basarabeni, doritori de a primi o cultură română, c, de a înființa o bibliotecă și cabinet de lectură.

Școala Carmen Sylva la Sinaia. Consiliul de miniștri a acordat societății doamnălor din Sinaia autorizația pentru a deschide o subscripție publică pentru fondarea unei școli de fete în Sinaia, care va purta numele: «Carmen Sylva.»

Capela română din Paris, despre a cărei restaurare și sfințire s'a scris atât de mult, în sfârșit s'a sfințit în totă liniște. Actul sfințirii s'a săvârșit în duminica trecută de către preotul Severin de acolo. Cereșmonia a fost simplă. Au asistat mulți români, împreună cu membrii legațiunii române.

Adunare învățătorescă. Reuniunea învățătorilor români gr. c. sătmăreni, aparținători diecesei orădane, a ținut adunarea sa generală la 11 februarie în comuna Sânmiclăuș, sub presiul protopopului Gavril Lazar. Învățătorii s'au prezentat în numer mare; dinire ei Brădean și Ciulean au cetit lucrările lor.

C E E N O U ?

Hymen. *Di George Papp*, archivar consistorial gr. or. în Oradea-mare, la 9/21 februarie ș-a serbat cununia cu dșora Lucreția Rocșin, fica dnei preotese vânduve Victoria Rocșin din Micherechiu, comitatul Bihării. — *Di Iosif Moldovan*, absolvent de teologie din Călata-mare, la 12/24 februarie ș-a serbat cununia cu dșora Sofia Glițe în Ortiteag, comitatul Bihării. — *Di Ioan S. Mureșian*, absolvent de teologie, la 25 februarie s'a cununat cu dșora Valeria Ghelner în Valea-Groșilor.

Știri personale. *Regina României* nu se va întorče în țară decât în luna lui mai și va descinde direct la castelul Peleș din Sinaia. — *Br. Leonida Popp*, mareșal-locotenent, concediat cu competență de așteptare, a fost trecut, la cererea proprie, în retragere.

Affaire. Cetim în «Gazeta Bucovinei»: Luni în 3/15 februarie s'a ținut balul la contele Pace, președintele țării noastre. Boerimea din țară, începând dela Escelenția Sa baronul Alexandru Vasilco, a absentat cu desevărșire dela acest bal și anume în urma unui conclud luat de abia în ziua balului. Motivul acestui conclud,

dice-se, ar fi o afacere de onore dintre contele Pace și baronul Nicolae de Mustața, afacere care ar puté să aibă urmări forte grave. În nr. seu din urmă, «Gazeta Bucovinei» ocupându-se de cestiunea acésta, a fost conșicat. Precum se vede, Pace nu e — pace.

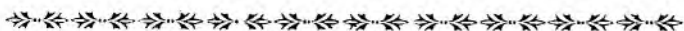
Dieta s'a intrunit întăia-ora în sâmbătu trecută, la 20 l. c. Cel mai bătrân dintre deputați, Alexandru Csánády, din stanga extremă a declarat, că nu primeșce presiul, căci nu pôte conduce dieta în castelul regal din Buda, deorăce după principiile sale nu dieta trebue să mērgă acolo, ci monarcul are să vină în dietă s'o deschidă. Deputatul cel mai bătrân după el Iosif Madarász, asemenea din stanga extremă, a ocupat presiul, înse a declarat, că numai eșă va conduce dieta în castelul regal, decât pe acela va felfăi numai stégul Ungariei și decât Maj. Sa va fi incungiurat numai de stegari ai Ungariei. Ministrul president Iuliu Szapáry a respuns, că deschiderea se va face tot cu cereșmonialul de pân' acum. În urmarea acesteia Madarász părăsind scaunul presiul, acela fu ocupat de Janicsáry din partida guvernamentală, care apoi cu mult chin și vai deschise convenirea. Deschiderea solemnă s'a făcut luni în castelul regal, de ênsuș Maj. Sa, prin mesagiul de tron. Constituirea definitivă a urmat la 25 l. c. Președinte s'a ales cu mare majoritate br. Desideriu Bánffy, contra fostului președinte Toma Péchy, pentru care a votat numai opoșiția. Vicepreședinti s'au ales Alessiu Bokros și cont. Iuliu Andrásy. Notari Szederkényi, cont. Coloman Eszterházy, Josipovich, A. Molnár, Schober și A. Széll. Cvestor B. Csávossy. Numerul deputaților verificați e 423, în contra a 12 alegeri s'a dat protest. *Di dr. Nicolae Șerban* s'a înscris în partidul guvernamental.

Institute de credit. *Economul* din Cluș va ținé adunarea sa generală în 11 martie, sub presiul dlui A. Bohățel, director esecutiv *di dr. Grigoriu Silași.* Din bilanț scótem aceste: capital 50,000 fl., profit curat 9057 fl. 75 cr. — *Bistrițaua* a ținut adunarea sa generală în 16 februarie, producând un rezultat forte imbucurător. Capitalul social 40,000 fl., circulațiunea 1.968,409 fl. 80 cr., profitul curat 10,209 fl. 30 cr.; din suma acésta 5000 fl. s'a dat fondului de rezervă, cu 200 fl. institutul s'a înscris membru fundator la Asociațiunea transilvană, acționarii capéță ca dividendă 8%. — *Albina* din Sibiu va ținé a 19-a adunare generală ordinară la 29 martie n. — *Ardelcana* din Orăștie se va intruni în adunare generală la 27 martie n. — *Crișana* din Brad va avé adunarea sa generală în 20 martie n. — *Hunedóra* din Deva are să ție adunarea sa generală în 6 martie; bilanțul arată ca părți fundamentale 15,750 fl., profit curat 1559 fl. 77 cr. — *Casa de păstrare din Sibiste* va ținé adunarea sa generală în 16/28 februarie; bilanțul arată depuneri ale membrilor 12,809 fl. 12 cr., profit curat 2750 fl. 61 cr.

Un copil cu capul de pasere. La spitalul Ștefania din Budapesta a fost adusă dilele astea o creatură omenescă forte interesantă din punctul de vedere fiziologic și a fost prezentată profesorului dr. Iohann Bokai. E un copil de 12 ani, de loc din Battonya; se numeșce Iohann Dobos. Densul nu cântăreșce mai mult de noué chilograme și are un cap întocmai ca al paserilor. Părintii lui țărani copilul e forte vioi, vorbeșce forte bine ungureșce, purtarea lui nu se deosebeșce intru nimic de a copiilor de vârsta sa. Profesorul a ținut asupra lui doué cursuri la spitalul de copii.

Necrológe. *Daniil Gallu*, mare proprietar și notar cercual în comuna Secuieu, a încetat din viață la 7/19 februarie, în etate de 64 ani, jelit de soția sa ved. Ius-

tina Gallu n. Ungar, de fîca sa Victoria măr. dr. Filipan, de fiul și ficele Ionița, Iustina și Virginia, și de alți consăngeni între cari și dl dr. Iosif Gallu membru în casa magnaților și dna Iuliana Gallu, măr. Vasiliu Ranta jude la tribunalul din Bistrița. — *Emilia N. Ciurcu* n. Nicóra, soția dlui Nicolae I. Ciurcu, librar în Brașov, a reposat acolo la 7/19 februarie, în etate de 26 ani, lăsând în doliu familie și consăngeni numeroși. — *Ved. Valeria Marchiș*, născută Valeria Papp, fosta soție a reposatului Ambrosie Marchiș preot gr. c. român în Șavaieu, comitatul Bihării, fîca protopopului gr. c. Ioan Papp din Holod, a încetat din viață la 21 l. c. în Holod, în etate de 22 ani. — *Ana Stefu*, soția dlui Nicolae Stefu, învățător gr. or. în Arad, a reposat în 25 februarie, în etate de 33 ani, lăsând în doliu familie mare. — *Iosefina Parkovits* n. Dunca de Sajó, văduvă de căpitan c. r., a murit la Sibîiu, în 25 februarie, în etate de 58 ani.

CARNEVAL.

Balul românesc din Oradea-mare dat în luna trecută, la 22 l. c., a reușit în totă privința escelent. S'a adunat un public iubitor de baluri nu numai din localitate și ținutul Orădii, ci și din locuri mai depărtate, din Selagiu și chiar din Maramureș. Costumul național a fost prezentat prin mai multe dame frumoase; iar dansurile naționale s'au jucat cu mult animo. Cvadrilurile jucate de vr'o 60 de părechi au fost arangiate de dnii dr. Coriolan Pap avocat și I. Popescu stud. jur. În pauză câțiva tineri au jucat Călușerul. Dintre damele prezente ni se însemnă dōmnelle: Irina Antal (Beinș), Elena Bozintan (Nogiorid), Elena Borlan (Leta), G. Cióra, Maria Cosma (Simleu), M. Ditz, G. Drimba, Adela Gherlan, O. Giraud, Ana Marienescu, N. Mertz, Maria Mureșian, ved. Mate, Eleonora Nichita (Zélau), Iosana Pop (Coroi), Maria Popescu (Lazuri), M. Popescu (Cheșa), Maria Pallady (Borod), Irina Pop, Pal, Șipoș (Vad), Tifor, Ternovan (St. Lazar), Vlad (Cehei), Venter (Sc. Bășag), Venter, Maria Zigre și domnișorele: Florcia și Silvia Antal (Beinș), Maria Bochiș, Anna Cióra, Aurelia Cosma (Simleu), Elena Duss, Alesandrina Fașie, Vilma Giraud, S. Gramma, Rosa Leucuța, Delia Marienescu, Marióra Marcuș, Eugenia Nichita (Zélau), Regina Nuț (Lipou), Jenny Pallady (Borod), Valeria Pap (Șighetul-Marmației), Ana Șerban, surorile Schadeberg, Serena Șipoș (Vad), Rosa Ternovan (St. Lazar), Anna Venter (Sombășag), Gizela și Marióra Zigre. Tinerimea română, care a arangiat balul, în frunte cu dl Iustin Ardelean, se pōte felicită pentru succes.

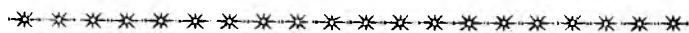
Petrecere cu joc în Cil (cott Arad.) La 9/21 a. c. s'a arangiat o petrecere socială cu joc în sala cea mare din Cil, prin câțiva preoți tineri din giur, care în toate privințele a reușit neașteptat de bine. Scopul petrecerii a fost să intrunescă inteligența română din aceste părți, care rare-ori are ocaziune de a conveni, — și astfel să se consolideze viața socială. Prima petrecere curat românescă a fost această în aceste părți și prin succesul ei frumos s'a dat speranță în viitor la altele. S'a intrunit aici multime de preoți și învățători și notari din giur în frunte cu protopopul tractului Const. Gurban și avocatul Truța din Arad. O cunună de dame și damicele au luat parte contribuind la veselía frățească prin plăcuta lor prezență. Jocul s'a început cu «Ardelēna» la 9 ore sēra și a ținut până n dalbe dōri, sfērșindu-se cu «Hora.» Incât ne-am putut însemnă, dăm lista dōmnellelor și dom-

nișorelor în următoarele: *Dōmnelle*: Gurban (Buteni), Turic (Tērnova), Cornea (Repsig), Milian (Dezna), Ardelēn și Popovici (Chișinadia), Mihulin (B. Sebiș), Muntean (Tăuți), Valeria Lazar (Tērnova), Vidu (Cuied), Bodea (Laz), Magier (Satul-reu), Mera (Ilonțisor), Suciu (Dicc), Dobrei (Revetiș), Sierb (Secaș), Pap, Lazar, Novac și Crețiu (Almaș), Boșcaiu, Ilicu (Bodești), Pinte (Căcărēu), Draganca și Popa (Cil). *Domnișorele*: Constanța Gurban (Buteni), Constanța Popa (Cil), Valeria Popovici (Otlaca), Iulia Cacinca (Cil), Anica Turicu (Tērnova), Iulia Tonciciei (Arad), Emilia Zaslo și Rosa Tușna (Seleuș), Eugenia Cornea (Repsig), Zeni Musca (Comlăuș), Catrina Condoroșan (B. Sebiș), Lucretia Milian (Dezna), Iulia și Mariți Temeșan (Chișindia), Lud. Gențiu (Gurahont) și altele care ni-a scăpat din memorie. Petrecerea a fost animată mai cu sēmă prin sucursul a 10 clerici din Arad sosiți anume la petrecerea această, în care s'a dovedit că românii șciu petrece cu frățietate și dela care oșpeții s'au depărtat cu mulțumire și plăcute suveniri. *Un participant.*

Serată la bar. A. Vasilco în Cernăuți. La 6/18 l. c. baronul și barona Al. Vasilco au dat în palatul lor din Cernăuți o serată stralucită, la care, după cum aflăm din «Gazeta Bucovinei» a luat parte aprōpe totă aristocrația română din Bucovina și alte familii de frunte de acolo. Dōmna barona Catinca de Vasilco avea o rochie de pluche în colōre bleu de gendarm cu trenă și bogat decorată cu brodărie de aur și cu blană brună, pe cap cu briliante; dōmna baronă George Vasilco, noră a stăpānei de casă, pūtă o rochie de o grea mătăsă galbenă în colōrea aurului cu dantele, pe cap cu mărăgăritare și briliante. Ordinele dans pentru dame, executate cu mult gust în Viena, formau o platosă de pele brună în față cu emblemele familiei Vasilco și în dos cu carnetul pentru ordinele dansurilor, lucrat cu mult gust în mătăsă colorată galben și lila. Cadrițele s'au jucat de 40 părechi. În pauza s'a servit supeul. Apoi urmat un cotillon briliant.

Balul „Progresului” în Arad, la 8/20 l. c. a reușit prea bine. Sala otelului Vass a fost plină, căci a luat parte intrēga clasă inteligentă română. Cvadrilele s'au jucat de 38 părechi, în pauză Bătuta și Călușerul. Au luat parte dnele Bogdan, Olariu, Popovici, Moșescu, Vațan, Teșici, Vucu, Cămpian și dșorele Sida, Vucu, Roman, Todean, surorile Cusovan, Ana Vidican, Mezin, Lucaciu. Balul a ținut până dimineța.

Casina română din Abrud va arangia la 15/27 februarie o petrecere cu dans în sala dela «Romăncuța.» În timpul pauzei se vor licită obiectele remase dela tombola reuniunii femeilor române, de acolo.

OGLINDA LUMEI.

Voce franceză despre români. Gunoscutul publicist francez dl Raoul Frary a publicat în ȋiarul «La France» un prim articol despre români, din incidentul memoriului tinerimei române. Dsa spune, că națiunea română, această avangardă a raselor latine de Trăian, își trage originea din coloniile transplantate de Trăian din Italia în valea Dunărei. Ea a supraviețuit șeptespredece vēcuri păstrându-și limba. Apoi enunță, că românii au dreptul la simpatia francezilor.

Limbagiul gănelor. Un studiu curios e acela pe care-l face acum un învățat francez Haudrey. El se încercă să analizeze vorbirea gănelor. El procede în ace-

laș chip ca învățatul american Garnier, care studiază în pădurile Africii vorbirea maimuțelor. Dl Haudrey a stabilit în mijlocul unei cușce pline cu găini și de cocoși un fonograf care înregistrează cu deamănuntul toate sunetele articulate ale paserilor. Să vedem, poate va face și o gramatică a găinelor și cocoșilor, începând de sigur cu verbul a iubi. Învățatul pregătește un memoriu pe care-l va prezenta peste câteva zile Academiei de științe.

Limba maimuțelor. Un anume american de origine franceză, dl Garner, a plecat în Africa... ca să studieze limba maimuțelor. Ca să-și ușureze studiile, el și-a făcut o cușcă de sârmă de 2 metri pătrați, care va fi legată de pământ cu trei lanțuri de fer, astfel că gorilii a căror forță extraordinară e cunoscută, nu o vor putea fură. Distanța între firic e destul de mare pentru ca să împiedice pe maimuțe ca să-și bage limba. Dl Garnier va sta în această cușcă la o depărtare considerabilă de tovarășii săi de călătorie; dar un telefon și sonerie electrică îl vor pune în comunicație cu dâșii. Va avea și un fonograf, cu care va păstra sunetele procerate de maimuțe și cu un aparat fotografic. Dl Garnier e un om bine făcut și cu o forță mare musculară.

DESCOPERIRI și INVENȚIUNI.

Descoperirea nouă a drului Babeș. Din Paris se scrie, că profesorul Cornil a depus Academiei un raport despre cercetările sale asupra Influenzei, care raport confirmă în esență rezultatele obținute prin cercetările profesorilor Babeș, Canon, Covalschi, Pfeifer și Chitasato. Profesorul Cornil stabilește, că profesorul Babeș a fost cel dintâi care a descoperit bacilul Influenzei.

Oue artificiale. S'a vorbit deja în atâtea rânduri de oue artificiale, dar nu se știe exact și precis nici un detaliu asupra acestei fabricațiuni delicate și din care pricină totă lumea luă această invenție drept un basm. Cu toate acestea nimic nu e mai adevărat. În America mai multe fabrici de oue funcționează și fac desfaceri din cele mai bune. Iată diferitele faze prin care trece această operațiune. Mai întâi în privința fabricațiunei gălbenușului, densul e făcut dintr'un amestec de făină de porumb, de amidon estras din grâu și din diferite alte ingrediente. Se tornă apoi această compozițiune în formă de pastă desă prin deschidătura unei mașini, care-i de o formă rotundă și-i învertoșează pelița. Apoi gălbenușul trece prin un alt compartiment, unde e incungiurat cu albușul, care se face din albumină, întocmai ca și oul natural. Acest ou lichid este din nou mai închegat și apoi se trece prin o formă ovală. Apoi trece prin un receptacol unde i se face o peliță subțire, pelicula. Acesta e timpul cel mai deficil al fabricațiunii. Apoi i se dă învelișul exterior, adică basa, compus din gips mai des ca acel al ouelor naturale. Oul astfel făcut se pune în consumație și publicul crede că mânăncă oue veritabile.

✓ **Telegraf fără de sirmă.** Marele Edison a mai dat acum la ivelă o lucrare a spiritului său; el vră să pună în poziție vasele ce călătoresc pe ocean să comunice atât între ele, cât și cu malul, până la o distanță de 50 de kilometri. Comunicarea se va face tot prin electricitate și cu ajutorul aparatului Morse, înse nu va fi nevoie de sirmă; electricitatea va fi trimisă prin aer din vârful catartelor său din niște baloane făcute într'adins. Înălțimea căiei de comunicație este într'atata necesară pentru ca pământul să nu absorbă curentul de in-

ducțiune. Incercări nu s'au făcut până acum, înse Edison e sigur de isbândă, ceea ce nu e puțin lucru. Cu ăst sistem de corespondență se vor imputina nenorocirile pe mare. Un vas în nevoie va pute să telegrafizeze altui vas care s'ar află impregiur la o distanță de 50 de kilometri; și decă acesta n'ar pute să-i vină într'ajutor, ar telegrafia altuia mai înainte, și tot așa până la costă: totă treba acesta se face în câteva minute. O persoană plecată în America ar pute să telegrafizeze înderēt rudelor sale. din mijlocul Oceanului, asigurându-i asupra sôrtei sale. Un vapor care ar plecă de pildă din Liverpool spre Brasilia, ar luă și călători spre New-York; înse din port deja ar depeșă altui vapor plecat spre New-York, să-l aștepte spre a luă noui călători. Încă nu se pot prevedé și calculă de pe acum folósele acestei invenții extraordinare.

NOTIȚE ECONOMICE.

«**Nunumai ieftin dar' și bun!**» Acosta e Iosinca fiecărui cumpărător. Chiar și câte un econom, voind a-ș procură trebuința sa de sēmēnți, caută ce e mai ieftin. — Numeroși economi, deasemenea cetitorii foii noastre, vor privi-o de sigur ca o atențiune din partea noastră, decă îi deslușim prin aceste, că numai acele sēmēnțe cele sânt mai ieftine, care totodată calitativ sânt cele mai bune și prin acesta dau și cel mai bun produs. De aceea decă voim într'adevăr să cumpărăm ieftin, trebuie să ne acoperim trebuința numai la astfel de firme demult incercate, care ofer ce e mai bun. Ca o tare firmă extraordinar de reală și bizuită ne e cunoscută prăvălia de sēmēnțe a lui Edmund Mauthner, al cărei nume bun dealmintrelea a străbătut departe peste granițele monarhiei și în timpul cel mai nou firma a primit și din partea guvernului rusesc o comandă mare de astfel de sēmēnțe, care sânt mai mult seu mai puțin specialități în Ungaria. Mai departe șeful firmei a fost deja în anul trecut decorat de Maj. Să regele pentru merite eminente pe terenul comericiului de sēmēnțe cu ordinul «Francisc Iosif.» Despre calitatea necondiționat bună a sēmēnțelor acestei firme ne-am convins dealmintrelea deja de repetite ori din intuițiunea și esperiența proprie.

O vâpșea bună roșiatică pentru lănuri care nu se pôte alteră nici prin splătura și nici prin razele sôrelui. Amestecați carbonat de sodă 5%; săpun brut 2,5%; teracotă fărîmată 5%. Puneți amestecul pe foc, ca să fierbă bine și apoi muiati obiectul de lână în amestec. După o di splătați cu să-pun și cu apă rece.

Călinarul săptămânei.

Diua sēpt.	Călinarul vechiu	Călin. nou	Sôrele
Dumin. lăsat.	de branza, Ev. dela Matei c, 6. gl. 3. a inv. 2.	res. 1 ap.	
Duminică	16 Mart. Pamfilie	28 Leandru.	6 40 5 45
Luni	17 Mart. Teod. Tiron.	29 Romanus.	6 39 5 47
Marți	18 Par. Leonu Papa.	1 Martie Albin.	6 38 5 49
Mercuri	19 Apost. Archip.	2 Simplicii.	6 36 5 50
Joi	20 Par. Leon.	3 Cunigunda.	6 34 5 51
Vineri	21 Cuv. Timote.	4 Casimir.	6 32 5 52
Sămbătă	22† Atl. M. S. Eugenie.	5 Friederic.	6 30 5 53

☛ **Rugăm cu stăruință** pe cei ce nu ș-au achitat încă abonamentul să-și facă datoria.

Proprietar, redactor respundător și editor: **IOSIF VULCAN.**

CU TIPARIUL LUI IOSIF LANG ÎN ORADEA-MARE.